

Årsrapport 2017

Bromma stadsdelsnämnd

Rapport från
Stadsrevisionen
Nr 2018-08-01
Dnr: 3.1.2-26/2018

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivits i nämnder och bolag. Stadsrevisionen i Stockholm stad granskar nämnders och styrelser ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I årsrapporter för nämnder och granskningspromemorior för bolagsstyrelser sammanfattar stadsrevisionen det gångna årets granskningar och bedömningar av verksamheten. Granskningar som genomförs under året kan också publiceras som projektrapporter.

Publikationerna finns på stadsrevisionens hemsida, www.stockholm.se/revision. De kan också beställas från revisionskontoret, revision.rvk@stockholm.se.

Till
Bromma stadsdelsnämnd

Årsrapport 2017

Revisorerna i revisorsgrupp 3 har avslutat revisionen av Bromma stadsdelsnämnds verksamhet under 2017.

Revisorerna har den 13 mars 2018 behandlat bifogad årsrapport och överlämnar den till Bromma stadsdelsnämnd för yttrande senast den 29 juni 2018.

På uppdrag av revisorerna i revisorsgrupp 3.

Ulf Bourker Jacobsson
Ordförande

Åsa Hjortsberg Sandgren
Sekreterare

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Sammantaget bedöms att Bromma stadsdelsnämnd i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att det ekonomiska utfallet ligger i nivå med budget och att det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål.

Nämnden har bedömt att kommunfullmäktiges verksamhetsmål ”Alla barn i Stockholm har goda och jämlika livschanser och uppväxtvillkor” som uppfyllt. Revisionen noterar att det finns indikatorer, såsom andel förskolelärare och antal barn per grupp, där nämnden inte uppnår årsmålen. Sammantaget medför resultat på indikatorerna att revisionen bedömer det vara tveksamt om verksamhetsmålet uppnås.

Intern kontroll

Den samlade bedömningen, grundad på årets granskning, är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten har i huvudsak varit tillräcklig. Nämnden har förutsättningar för en kontroll som är aktiv och ändamålsenlig. Arbetet med den interna kontrollen är strukturerat och integrerat i organisation, system och det löpande arbetet.

Under året har revisionskontoret granskat direktupphandling. Granskningen har identifierat väsentliga avvikelser i den interna kontrollen. Nämnden har påbörjat vidtagandet av åtgärder, bland annat innefattas direktupphandling i nämndens internkontrollplan för 2018.

Bokslut och räkenskaper

Bokslut och räkenskaper bedöms i allt väsentligt vara rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Uppföljning av tidigare års granskningar

Nämnden har i huvudsak beaktat revisorernas synpunkter/rekommendationer i föregående års granskningar. Den väsentligaste rekommendationen som återstår att genomföra är att utveckla en systematisk kvalitetssäkring av handläggning och dokumentation i enlighet med DUR för personer med funktionsnedsättning.

Innehåll

1. Årets granskning	1
2. Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi.....	1
2.1 Ekonomiskt resultat.....	2
2.2 Verksamhetsmässigt resultat.....	3
3. Intern kontroll	4
4. Bokslut och räkenskaper	6
5. Uppföljning av tidigare års granskning	6

Bilagor

Bilaga 1 - Årets granskningar	7
Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer	12
Bilaga 3 – Bedömningskriterier	15

1. Årets granskning

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt reglementet för stadsrevisionen och god revisions sed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning av nämndens verksamhet. Kriterier för bedömningen redovisas i *bilaga 3*.

I rapporten redovisas översiktligt resultatet av revisionsårets grundläggande och fördjupade granskningar. De granskningar som genomförts under revisionsåret redovisas närmare i *bilaga 1*.

En uppföljning av hur nämnden har beaktat rekommendationer från tidigare års granskningar redovisas översiktligt i rapporten och mer detaljerat i *bilaga 2*.

De förtroendevalda revisorerna har träffat representanter för nämnden våren 2017 i samband med genomgång av 2016 års granskning och avstämning inför år 2017.

Granskningsledare har varit Anna-Karin Karlström vid revisionskontoret och Richard Vahul vid PwC AB.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2. Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer, gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

Sammantaget bedöms att Bromma stadsdelsnämnd har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Bedömningen grundar sig på att det ekonomiska utfallet ligger i nivå med budget och att det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med kommunfullmäktiges mål.

2.1 Ekonomiskt resultat

2.1.1 Driftverksamhet

Nämnden redovisar följande utfall och avvikelser för år 2017:

Driftverksamhet (mnr)	Budget 2017	Bokslut 2017			Budgetavvikelse 2016
		Utfall	Avvikelse		
Kostnader	1 826,4	1 855,9	-29,5	1,6 %	-27,4
Intäkter	-323,5	-358,4	34,9	10,8 %	22,6
Verksamhetens nettokostnader	1 502,9	1 497,5	5,4	0,4 %	-4,8
Kapitalkostnader	7,5	6,6	0,9	12,0 %	0,5
Driftbudgetens nettokostnader	1 510,4	1 504,1	6,3	0,4 %	-4,3
Justerat netto, efter resultatöverföringar	1 510,4	1 510,0	0,4	0,0 %	0,1

Av ovanstående redovisning framgår att nämndens utfall avviker med 0,4 mnr i förhållande till budgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

Den största avvikelsen finns inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg (-9,1 mnr). Enligt nämndens redovisning beror avvikelsen på en ökning av antalet LVU-ingripanden och LVM-insatser. Revisionskontoret noterar att avvikelserna inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg har funnits ett flertal år och att nämnden redovisar motsvarande förklaring till avvikelse som tidigare år.

Nämnden reserverar årligen medel för oförutsedda händelser vilket inte har utnyttjats 2017 (9,2 mnr).

Sammantaget redovisar nämndens resultatenheter ett överskott med 5,9 mnr. Delar av överskottet tillförs resultatfonden och fondens samlade behållning vid utgången av 2017 uppgår till 43,7 mnr.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.1.2 Investeringsverksamhet

Nämndens utfall avviker med 6,0 mnkr i förhållande till budgeten. Enligt nämndens redovisning beror avvikelserna på planerade investeringar som skjutits på framtiden och att upphandling av drifts- och anläggningsentreprenad som genomfördes under året försenades.

Nämnden har förklarat avvikelserna på ett tillfredsställande sätt.

2.2 Verksamhetsmässigt resultat

Nämndens resultat för 2017 bedöms i allt väsentligt vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Bedömningen grundas på en granskning av nämndens redovisning i verksamhetsberättelsen av i vilken utsträckning kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, de egna nämndmålen, nämndindikatorerna och nämndaktiviteterna har uppfyllts.

Nämndens verksamhetsberättelse ger i allt väsentligt en rättvisande bild av det verksamhetsmässiga resultatet. Avrapporteringen är överskådlig, strukturerad och tydlig och ger rimliga förutsättningar att kunna bedöma måluppfyllelse. Nämnden har avrapporterat samtliga beslutade mål och uppdrag i verksamhetsberättelsen.

I verksamhetsberättelsen bedömer nämnden att den bidrar till att uppfylla samtliga inriktningsmål. Vidare redovisas att nämnden bedömer att samtliga utom tre av kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet har uppfyllts. Revisionskontorets granskning visar att det i huvudsak finns grunder för nämndens målbedömning.

Nämnden har bedömt att kommunfullmäktiges verksamhetsmål ”Alla barn i Stockholm har god och jämlika livschanser och uppväxtvillkor” som uppfyllt. Revisionen noterar att det finns indikatorer där nämnden inte uppnår årsmålen. Vissa av dessa visar även på en negativ trend jämfört med föregående år och har ett sämre resultat än staden som helhet. De avser bland annat svarsfrekvens på förskoleundersökningen, antal förskolebarn per anställd (årsarbetare) och andel förskollärare av totalt antal anställda. Indikatorn självvärdering utifrån läroplansuppdraget uppnår inte heller årsmålet. Sammantaget medför resultatet för indikatorerna att revisionen bedömer det vara tveksamt om verksamhetsmålet uppnås.

I kommunstyrelsens avstämning av mål och budget 2017 konstateras att stadsdelsnämndernas aggregerade mål för den obligatoriska nämndindikatorn Antal påbörjade bostäder med

särskild service, 70 stycken, är fortsatt lågt i förhållande till målet för totalt antal påbörjade bostäder. Samtliga stadsdelsnämnder uppmanas att där det är möjligt höja ambitionerna för år 2017 samt vidta åtgärder för att säkerställa måluppfyllelse på längre sikt. Nämnden har inte vidtagit sådana åtgärder under 2017 och har varken påbörjat eller färdigställt några bostäder med särskild service under senaste fyra åren. Nämnden bedömer att den uppfyller verksamhetsmålet ”Stockholms stad är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo”. Nämnden anger att behov av bostäder med särskild service anmäls i alla bostadsexploateringar inom stadsdelen.

3. Intern kontroll

I detta avsnitt redovisas om nämndens arbete med den interna kontrollen är aktiv och ändamålsenlig, d.v.s. förebygger, upptäcker och åtgärdar. Vidare om arbetet är strukturerat och integrerat i organisationen, i system och det löpande arbetet samt om nämnden utvärderar och följer upp det interna kontrollsystemet/-arbetet.

Den samlade bedömningen, grundad på årets granskning, är att nämndens styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten i huvudsak varit tillräcklig. De iakttagelser som ligger till grund för denna bedömning redovisas nedan. Av redovisningen framgår att väsentliga brister har noterats vad gäller direktupphandling. Dock har nämnden i sitt yttrande över revisionsrapporten beskrivit vilka åtgärder som kommer att vidtas samt att direktupphandling ingår i nämndens internkontrollplan 2018.

Revisionskontorets granskning visar att nämnden har förutsättningar för en tillräcklig intern styrning och kontroll. Arbetet med den interna kontrollen är strukturerat och integrerat i organisation, system och det löpande arbetet.

Nämndens system för intern kontroll är aktuellt och upprättat i enlighet med Stockholms stads anvisningar. Nämnden har en årlig och strukturerad riskbedömning som i huvudsak fångar upp väsentliga risker och hur de ska hanteras. Utifrån denna har en plan för intern kontroll upprättats. Revisionskontoret noterar att vissa väsentliga verksamhetsmål inte redovisas i nämndens väsentlighets- och riskanalys, bland annat verksamhetsmålet ”Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor” och ”Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla”. Riskanalysen innefattar inte heller risker för oegentligheter i någon större utsträckning.

Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet. Kontroller enligt den interna kontrollplanen har delvis genomförts under året. Bland annat har inte vissa beslutade åtgärder genomförts eller är fortfarande pågående. Det har inte påträffats några avvikelser enligt redovisad uppföljning. Den interna kontrollen följs även upp genom en årlig kvalitetsberättelse gällande socialtjänst och fritidsrapport.

En del i nämndens interna kontroll är att säkerställa en ändamålsenlig styrning och kontroll av ekonomi och verksamhet. En granskning av nämndens verksamhetsplan för 2017 visar att nämndens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.

Nämnden har en i huvudsak tillfredsställande uppföljningsstruktur. Ekonomi, verksamhet och kvalitet följs systematiskt upp i samband med nämndens månads- och tertialrapporter. Uppföljning av verksamhet som uppdragits åt annan att utföra sker årligen.

Årets uppföljningar har identifierat ekonomiska problem inom verksamhetsområdet individ- och familjeomsorg. Nämnden har genomfört åtgärder för att komma tillrätta med budgetavvikelsen genom att stärka bemanningen för att klara den ökade ärendemängden inom verksamhetsområdet. Åtgärderna har inte varit tillräckliga. Revisionskontoret noterar att nämnden har haft ekonomiska problem inom verksamhetsområdet under flera år.

Genomförd granskning av om nämndens delegationsordning visar att delegationsordningen innehåller oklarheter gällande tillämpning av delegation, vidaredelegation och verkställighet. Granskningen visar att samtliga ärenden inte har anmälts i enlighet med delegationsordningen, bland annat avseende direktupphandlingar. Vidare genomförs inga systematiska kontroller vad gäller efterlevnad av delegationsordningen. Nämnden rekommenderas att tydliggöra tillämpning av delegation, vidaredelegation och verkställighet i delegationsordningen. Vidare rekommenderas nämnden införa systematiska kontroller för att säkerställa att delegationsordningen efterlevs.

En granskning har genomförts avseende direktupphandling. Granskningen visar att nämndens interna kontroll avseende direktupphandling inte är tillräcklig. Revisionskontoret rekommenderar nämnden att säkerställa att direktupphandlingar

genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprövning och dokumentation.

Övriga granskningar som har genomförts av nämndens interna kontroll har omfattat periodisering av statliga ersättningar för ensamkommande barn, uppföljning av personliga utgifter för ensamkommande barn, förebyggande arbete mot oegentligheter och förtroendekänsligt beteende, lönehantering, rutiner för automatiska periodiseringar samt momshantering. Det har inte framkommit några väsentliga brister i dessa granskningar. Granskningarna redovisas mer ingående i bilaga 1.

4. Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om nämndens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade enligt kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande. Bedömningen baseras på en granskning av nämndens bokslut och på de övriga granskningar som genomförts under året.

5. Uppföljning av tidigare års granskning

Tidigare års granskning av nämndens verksamhet har utmynnat i ett antal rekommendationer. Revisionskontoret gör årligen en uppföljning och bedömning av hur nämnden har beaktat rekommendationerna, se *bilaga 2*.

Uppföljning visar att nämnden i huvudsak har beaktat revisionens rekommendationer. Den väsentligaste rekommendationen som återstår att genomföra är bland annat att utveckla en systematisk kvalitetssäkring av handläggning och dokumentation i enlighet med DUR för personer med funktionsnedsättning.

Bilaga 1 - Årets granskningar

Granskningar under perioden april 2017- mars 2018

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Intern kontroll

Ensamkommande barn – personliga utgifter

En granskning har genomförts i syfte att bedöma om nämnden säkerställer att de ensamkommande barn som placerats i särskilda boenden har likvärdig tillgång till ersättning för personliga utgifter såsom kläder, fickpengar och fritidsaktiviteter. Vidare att redogöra för hur förändringarna i det statliga ersättningssystemet för ensamkommande barn påverkar berörda nämnder.

Nationellt saknas det en vedertagen definition dels av vad personliga utgifter inbegriper, dels av vilken ersättning för personliga utgifter ensamkommande barn ska erhålla. Granskningen visar att det inte finns någon stadsgemensam riktlinje avseende belopp eller vilka typer av personliga utgifter de ensamkommande barnen har rätt till. Stadsdelsnämnderna har utarbetat egna bilagor till individavtal med externa boenden, vilka skiljer sig åt i vissa delar. Upprättade planer för genomförande av vården, s.k. genomförandeplaner, omfattar det individuella behovet av personliga utgifter. Nämnderna har dock inte dokumenterade genomförandeplaner i personakten för samtliga barn. Vidare omfattar stadsdelsnämndernas individuppföljning endast till viss del det individuella behovet av ersättning för personliga utgifter.

Sammantaget bedöms att det finns ett behov av ett stadsgemensamt regelverk avseende vilken ersättning för personliga utgifter de ensamkommande barnen har rätt till. Därtill bedöms nämnden inte säkerställa att samtliga barn har upprättade genomförandeplaner eller att individuppföljningen sker systematisk avseende personliga utgifter.

Stadsdelsnämnden rekommenderas utifrån granskningen att säkerställa att genomförandeplaner upprättas för samtliga barn, bland annat för att tillse att det individuella behovet av ersättning för personliga utgifter beaktas i planering och uppföljning. Vidare att säkerställa att individuppföljning sker systematiskt och bland annat omfattar personliga utgifter.

Samverkan mellan socialjouren och stadsdelsnämnderna

Revisionskontoret har granskat om det finns en fungerande samverkan och informationsöverföring mellan socialnämndens socialjour och stadsdelsnämnderna. Enligt Socialstyrelsens förfaranden SOSFS 2011:9 ska rutiner utarbetas för processer där samverkan krävs.

Granskningen visar att ansvarsfördelningen mellan socialnämnden och stadsdelsnämnderna i huvudsak upplevs som tydlig men att oklarhet t.ex. kan uppstå i samband med övergång mellan kontorstid och jourtid. Samverkan sker inom ramen för enskilda ärenden, inom stadsövergripande nätverk och genom referensgrupper som samordnas av socialjouren.

Det saknas en stadsövergripande rutin för samverkan och informationsöverföring mellan stadsdelsförvaltningarna och socialjouren. Granskningen visar att det inte alltid är helt tydligt på vilket sätt informationsöverföring från socialjouren till stadsdelsförvaltningarna ska ske.

Granskningen har omfattat verifiering avseende tio ärenden som varit aktuella hos socialjouren under jourtid. Verifieringen har avsett ärenden där det har funnits behov av åtgärder från stadsdelsnämnden utifrån socialjourens information. Stadsdelsnämnden har i samtliga av dessa ärenden vidtagit åtgärder.

Den sammantagna bedömningen är att det i huvudsak finns en fungerande samverkan och informationsöverföring mellan socialnämndens socialjour och berörda stadsdelsnämnder, men att det finns behov av att tydliggöra hur samverkan och informationsöverföring ska ske.

Direktupphandling (rapport nr 8, 2017)

Revisionskontoret har genomfört en granskning av om nämnden har en tillräcklig intern kontroll som säkerställer att LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling följs.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att nämndens interna kontroll avseende direktupphandlingar inte är tillräcklig. Granskningen visar att nämnden inte följer intentionerna i dessa styrdokument. Flertalet av de granskade direktupphandlingarna uppvisar brister. Nämnden följer varken kraven i LOU eller stadens riktlinjer på dokumentationsplikt av direktupphandlingar över 100 tkr. Nämnden har direktupphandlat tio leverantörer utan konkurrens, varav tre är över 100 tkr. Vidare visar granskningen att

dokumentationen behöver förbättras och att seriositetskontroll ska genomföras av anlitate leverantörer. Även samordningen behöver förbättras för att säkerställa att gränsen för direktupphandling inte överskrids.

Revisionskontoret rekommenderar nämnden att säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning, seriositetsprövning och dokumentation.

Nämndens delegationsordning

En granskning har genomförts av om nämndens delegationsordning är i överensstämmelse med kommunallagens bestämmelser.

Av granskningen framgår att delegationsordningen innehåller oklarheter gällande tillämpning av delegation, vidaredelegation och verkställighet. Granskningen visar att samtliga ärenden inte har anmälts i enlighet med delegationsordningen, bland annat avseende direktupphandlingar. Vidare genomförs inga systematiska kontroller vad gäller efterlevnad av delegationsordningen.

Nämnden rekommenderas att tydliggöra tillämpning av delegation, vidaredelegation och verkställighet i delegationsordningen. Vidare rekommenderas nämnden införa systematiska kontroller för att säkerställa att delegationsordningen efterlevs.

Förebyggande arbete mot oegentligheter och förtroendekänsligt beteende

En översiktlig granskning har genomförts av nämndens interna styrning och kontroll för att förebygga oegentligheter. Granskningen visar att nämnden till viss del har bedömningar av var i verksamheten risker kan uppträda har genomförts och det finns en medvetenhet om dessa risker. Nämnden har upprättat rutiner för det förebyggande arbetet och genomför kontroller vilka dokumenteras och rapporteras.

Uppföljning och kontroll av löneutbetalningar

Granskningen syftar till att bedöma om den interna kontrollen avseende lönehanteringen är tillräcklig. Granskningen av stickprov av lönetransaktioner visar på vissa brister, för en person saknas beslut om lönetillägg och för en person saknades anställningsavtal. Resultatet av en fluktuationsanalys på resultatkonton där lönetransaktioner bokförs visar inte på några väsentliga avvikelser. Det finns i staden dokumenterade riktlinjer för internkontroll av

lönehanteringen. Dock har inte samtliga systematiska kontroller genomförts eller dokumenterats under året.

Den sammanfattande bedömningen är att nämndens interna kontroll avseende lönehanteringen inte är helt tillräcklig. Nämnden rekommenderas säkerställa att stadens riktlinjer för internkontroll av lönehantering efterlevs.

Rutiner för automatiska periodiseringar

Granskningen syftar till att bedöma om den interna kontrollen avseende automatiska periodiseringar är tillräcklig. Stickprovskontroll visade på vissa brister avseende felperiodisering av hyresfakturor, vilket indikerar att avstämningsrutinerna inte är helt tillräckliga.

Den interna kontrollen är inte helt tillräcklig avseende avstämningar och periodiseringar i redovisningen. Nämnden rekommenderas att säkerställa att automatiska periodiseringar blir korrekta.

Periodisering av statliga ersättningar för ensamkommande barn

Granskningen syftar till att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig i samband med redovisning av bidrag för ensamkommande barn. Nämnden har ett dokument för uppföljning på individnivå för de placerade barnen, med uppgifter såsom placeringsdatum, faktiska kostnader, återsökta kostnader och beviljade intäkter. Nämnden följer de av staden upprättade riktlinjer och rutiner för återsökning och redovisning av statliga ersättningar för ensamkommande barn. Kontroller genomförs enligt uppgift men finns inte dokumenterade.

Den interna kontrollen bedöms tillräcklig i samband med redovisning av statliga ersättningar för ensamkommande barn.

Momshantering

Syftet med granskningen är att bedöma om den interna kontrollen avseende momshanteringen är tillräcklig samt om redovisningen av moms är fullständig och rättvisande. I granskningen framkommer vissa brister i redovisning av moms vid leasing av bil.

Sammantaget bedöms att den interna kontrollen i huvudsak vara tillräcklig avseende momshanteringen och att det finns rutiner som säkerställer att redovisningen av moms är fullständig och rättvisande.

I syfte att stärka den interna kontrollen bör nämnden säkerställa att underlag för momskompensation kan tillhandahållas på begäran. Då momskompensation yrkas med 18 procent av lokalkostnad och 5 procent av resterande kostnad måste nämnden kunna visa entreprenörens lokalkostnad. Vidare bör en översyn av samtliga intäktskonton göras för att säkerställa att alla utgående försäljningstransaktioner har identifierats och att utgående moms redovisas.

Bilaga 2 – Uppföljning av lämnade rekommendationer

ÅR – Års- rapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
P 6/ 2015	Bostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning Strukturera sin kartläggning av framtida behov, tillse att informationen i Paraply-systemet är aktuell samt säkerställa att planering av nya omsorgsbostäder sker i tidigt skede och att det byggs tillräckligt för att tillgodose behoven.		X		Vid planeringsmöten för bostadsexploateringar i Bromma anmäler förvaltningen behov av nya lägenheter i grupp- och servicebostäder. Där utöver deltar förvaltningen i den så kallade genomförande-gruppen. I gruppen ingår Micasa Fastigheter, representanter för stadsdelar samt en representant från socialförvaltningen som tillika är sammankallande för gruppen. Syftet med denna grupp är att få en samlad bild av behovet av bostäder med särskild service. Socialförvaltningen har påbörjat en långsiktig systematisk kartläggning av framtida behov. Nämnden har gjort en översyn av rutinerna gällande dokumentation och information i Paraplysystemet, vilka finns dokumenterade på gemensam samarbetsyta.	2018
ÅR 2015	Hemtjänstens rutiner vid inköp åt äldre i ordinärt boende Nämnden bör försäkra sig om att de rutiner och anvisningar som finns också följs, då det gäller såväl brukarens som den anställdes säkerhet.	X			För att kontrollera att rutiner och anvisningar efterlevs genomför hemtjänstens enheter egenkontroller. Nämnden har tagit fram en gemensam struktur och mall för de egenkontroller som enheterna ska genomföra.	2018
ÅR 2016	Granskning av lönerutin med fokus på löneskulden För att stärka den interna kontrollen bör nämnden överväga att mer löpande under året följa upp uppkomna löneskulder per enhet samt vilka åtgärder som enheten vidtagit.		X		Staden har i oktober 2017 tagit fram nya centrala tillämpningsanvisningar för handläggning av löneskulder. I och med de nya anvisningarna ser nämnden/förvaltningen över sina interna arbetssätt för löneskulder då de identifierat att löneskuldshanteringen behöver tydliggöras och förbättras. I nuläget för nämnden ingen statistik över antalet inkomna löneskulder. Däremot sparas alla inkomna ärenden och i den nya rutinen ska även statistik föras per enhet för att möjliggöra identifiering av vilka enheter eller chefer som behöver stöd och erbjuda utbildning i löneskuldshantering.	2018
ÅR 2016	Utbetalning till externa utförare Nämnden rekommenderas säkerställa att sekretess-uppgifter inte framgår på fakturan.	X			Samtliga omsorgsfakturor kontrolleras av ansvarig controller. Om känsliga uppgifter förekommer återkopplar denne till godkännaren som i sin tur kontaktar leverantören. Controllers för listor över vilka fakturor som innehåller sekretessuppgifter, för att genomföra uppföljningar.	

ÅR – Års- rapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
P 8/ 2016	Lokalförsörjning, förskola och skola Stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna samt utbildningsnämnden bör skapa former för strukturerad samverkan, både vad gäller prognostisering av barn och elever samt planering i stadsbyggnadsprocessen.					2019
ÅR 2016	Handläggning och dokumentation i enlighet med DUR för personer med funktionsnedsättning Nämnden rekommenderas att utveckla en systematisk kvalitetssäkring av DUR-metodiken, framförallt avseende den enskildes uppfattning om sina behov och hur dessa kan tillgodoseas. Genomförd kvalitetssäkring bör även dokumenteras.			X		2018
ÅR 2017	Ensamkommande barn – personliga utgifter Stadsdelsnämnden rekommenderas utifrån granskningen att säkerställa att genomförandeplaner upprättas för samtliga barn, bland annat för att tillse att det individuella behovet av ersättning för personliga utgifter beaktas i planering och uppföljning. Vidare att säkerställa att individuppföljning sker systematiskt och bland annat omfattar personliga utgifter.					2018
P 8/ 2017	Direktupphandling Nämnden rekommenderas att säkerställa att direktupphandlingar genomförs i enlighet med LOU och stadens riktlinjer för direktupphandling vad gäller konkurrensutsättning,				Nämnden har avlämnat ett yttrande på revisionsrapporten den 1 februari 2018. I yttrandet anges att nämnden kommer att vidta åtgärder bland annat i form av utbildnings- och informationsinsatser till enhetschef. Direktupphandling ingår i nämndens interkontrollplan för 2018.	2018

ÅR – Års- rapport P – Projekt- rapport	Rekommendation	Åtgärdat			Kommentar	Följs upp
		Ja	Delvis	Nej		
	seriositetsprövning och dokumentation.					
ÅR 2017	Momshantering Nämnden rekommenderas säkerställa att underlag för moms-kompensation kan tillhandahållas på begäran. Då moms-kompensation yrkas med 18 % av lokalkostnad och 5 % av resterande kostnad måste nämnden kunna visa entreprenörens lokalkostnad. Vidare bör en översyn av samtliga intäktskonton göras för att säkerställa att alla utgående försäljnings-transaktioner har identifierats och att utgående moms redovisas.					2018
ÅR 2017	Uppföljning och kontroll av löneutbetalningar Nämnden rekommenderas säkerställa att stadens riktlinjer för internkontroll av lönehantering efterlevs.					2018
ÅR 2017	Nämndens delegationsordning Nämnden rekommenderas att tydliggöra tillämpning av delegation, vidaredelegation och verkställighet i delegationsordningen. Vidare rekommenderas nämnden införa systematiska kontroller för att säkerställa att delegationsordningen efterlevs.					2018
ÅR 2017	Rutiner för automatiska periodiseringar Nämnden rekommenderas att säkerställa att automatiska periodiseringar blir korrekta.					2018

Bilaga 3 – Bedömningskriterier

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i> –	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnittet Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

Rättvisande, Inte helt rättvisande eller *Inte rättvisande*

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Att verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt innebär att nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer gällande lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Bedömningen avser såväl genomförandet som resultatet av verksamheten.

- Nämndens resultat är förenligt med fullmäktiges mål, beslut, och riktlinjer.
- Nämnden har genomfört sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt gällande lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.
- Nämnden har haft en styrning och uppföljning mot mål och beslut.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad enligt lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade enligt kommunala redovisningslag och god redovisningssed.